

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN: 2181-1342 (ONLINE)

№ 9 (3) - 2023

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРЬ МУАММОЛАРИ

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ
СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES

ЭЛЕКТРОН ЖУРНАЛ

ЭЛЕКТРОННЫЙ ЖУРНАЛ

ELECTRONIC JOURNAL

ISSN: 2181-1342 (Online)

Сайт: <https://scienceproblems.uz>

DOI: 10.47390/SCP1342V3I9Y2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 9 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Ақтамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети.

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:
Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

Matajonov Rahimjon Akramovich

“VII-VIII ASRLARDA ARAB XALIFALIGI ISTILOSIGA QARSHI KURASHDA MAHALLIY HUKMDORLARNING O‘RNI VA ROLI” MAVZUSIGA OID INGLIZ TILLI TADQIQOTLAR TAHLILI 10-16

Облобердиев Жасурбек Косим угли

МЕРЫ НАКАЗАНИЯ, ПРИМЕНЯЕМЫЕ В БУХАРСКОМ ЭМИРАТЕ В КОНЦЕ XIX - НАЧАЛЕ XX ВВ 17-22

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Турсунов Бекмухаммад Омонович

МИЛЛИЙ ИҚТИСОДИЁТ РАҚОБАТБАРДОШЛИГИНИ БАҲОЛАШНИНГ МЕЗОН ВА КЎРСАТКИЧЛАРИ 23-34

Курпаяниди Константин Иванович

ИССЛЕДОВАНИЕ ТРАНСФОРМАЦИИ ЭКОНОМИКИ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ СИСТЕМ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ЧЕРЕЗ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ РЕФОРМЫ 35-44

Ahmedov Shohjaxon

O‘ZBEKISTONDA SHAKANA SAVDONI RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI 45-51

Кулибоев Азамат Шоназарович

БЮДЖЕТ ТАШКИЛОТЛАРИДА БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИНИНГ ХУСУСИЯТЛАРИ 52-62

Рўзиев Абдумалик Ортиғалиевич

МИЛЛИЙ ИҚТИСОДИЁТНИ РАҚАМЛАШТИРИШНИ БАҲОЛАШДА МИҚДОРИЙ ВА АХБОРОТ ТАҲЛИЛИ МЕТОДОЛОГИЯСИ 63-73

Abduraxmanova Shoxida Ravshanovna

TIBBIYOT MUASSASALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH 74-80

Davronov Istamxo‘ja Olimovich

МЕНМОНХОНА ХИЗМАТЛАРИ РАҚОБАТБАРДОШЛИГИ ВА СИФАТИНИ ВАНОЛАШ USULLARI 81-86

Маматов Бахадир Сафаралиевич

ҲУДУДЛАРДА ИНВЕСТИЦИЯВИЙ МУҲИТ ЖОЗИБАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ МАСАЛАЛАРИ 87-96

Шолдаров Дилшод Азимиддин ўғли

КАМ ТАЪМИНЛАНГАН ОИЛАЛАР УЧУН НАФАҚА ВА МОДДИЙ ЁРДАМ ТАЙИНЛАШ ВА ТЎЛАШ ТАРТИБИ 97-104

Баратов Махсудали Назиралиевич

МИКРОМОЛИЯВИЙ ТАШКИЛОТЛАР ФАОЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ – ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ 105-116

<i>Ergashev Islom Ismoilovich</i> KESKIN RAQOBAT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	117-127
<i>Қодиров Азизжон Анварович</i> ЎТИШ ИҚТИСОДИЁТИ МАМЛАКАТЛАРИДА ЭКОТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШ АМАЛИЁТИ	128-136
<i>Эшонкулов Акмал Кудратович</i> ПРОБЛЕМЫ ПРОВЕДЕНИЯ АНАЛИЗА ДЕНЕЖНЫХ ПОТОКОВ ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	137-142
<i>Астанов Шерзод Рустамович</i> ЎЗБЕКИСТОНДА ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ИНВЕСТИЦИОН ЛОЙИХАЛАРНИ ЖАЛБ ҚИЛИШНИНГ ТАШКИЛИЙ МЕХАНИЗМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	143-150
09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
<i>Abdullayev Ibodulla Abdullayevich</i> YOSHLARNI MILLIY G'URUR RUHIDA TARBIYALASHDA OILA VA OILAVIY QADRIYATLARDAN UNUMLI FOYDALANISH USULLARI	151-155
<i>Turabova Sevara Kattaqulovna</i> BAHS-MUNOZARALARDA QO'LLANILADIGAN TUZOQLAR VA MANIPULYATSION (SPEKULYATIV) USULLAR	156-164
<i>Alimatova Nargis Abduxalilovna</i> BARQAROR RAQOBAT USTUNLIGI-RAQOBATBARDOSHLIK OMILI	165-174
<i>Allayarova Marhabo Mavlonovna</i> UCHINCHI RENESSANS DAVRIDA YOSHLAR BADIY IJODINI RIVOJLANTIRISH ZARURIYATI	175-179
<i>Рахманов Баҳодир</i> СИНЕРГЕТИК ТАФАККУР: ФАЛСАФИЙ МЕРОСИМИЗНИ ТАДҚИҚ ЭТИШНИНГ АҲАМИЯТИ	180-186
<i>Abdiraxmanov Muzaffar Zaripbayevich</i> ABU ALI IBN SINONING XORAZM MA'MUN AKADEMISIDAGI FAOLIYATI	187-191
<i>Mirzaxalov Xojiakbar Tajibayevich</i> JAMIYATDA GENDER TENGLIGI MUAMMOSINING IJTIMOY-FALSAFIY TAHLILI	192-197
<i>Azimov Ashirali Mehmonboyevich</i> XOTIN-QIZLAR GENDER MA'RIFATINING IJTIMOY BARQARORLIKKA TA'SIRI	198-202
<i>Azimov Sherzod</i> PHILOSOPHICAL REFLECTION ON THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF SPORT IN SOCIETY	203-207
<i>Абдурахмонович Хасан Иброхимович</i> ЎЗБЕКИСТОНДА ЁШЛАР ИННОВАЦИОН ТАФАККУРИНИ ЮКСАЛТИРИШНИНГ УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАРИ	208-216

10.00.00 - ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ*Kuliyeva Dilshoda Alijon qizi*

QUMAN TOPISHMOQLARINING O'ZBEK FOLKLORIDAGI PARALLEL SHAKLLARI 217-223

Teshabaeva Dilfuza Muminovna, Abduxalilova Gulbaxor Karabaevna

ТУРИЗМ СОҲАСИГА ОИД СЎЗ ВА ИБОРАЛАРНИ ПРЕФИКСЛАР ЁРДАМИДА

ЯСАЛИШИ 224-230

Abdinazarov Uktam Qushoqovich

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA GIPPOLOGIK TERMINLARNING LINGVISTIK TADQIQI.. 231-236

Axmedova Shaxodat Maxmutovna

O'ZBEK XALQ PAREMALARIDA SHIFO KONSEPTINING IFODALANISHI..... 237-241

Ruziyev Xusniddin Baxritdinovich

JAHON TILSHUNOSLIGIDA PAREMALAR TADQIQI 242-246

Vositov Otabek Toxirjonovich

TABIATNING ATMOSFERA HODISASI UMUMIY MA'NOSI VA LEKSIK SEMANTIKA

GURUHLARNING STRUKTURAL XUSUSIYATLARI 247-253

Hodir Raхmatullaev

НАЗАР ЭШОНҚУЛ НАСРИДА ШАРПА АРХЕТИПИНИНГ ТАЛҚИНИ 254-260

12.00.00 - ЮРИДИК ФАНЛАР*Мамасобиров Давронбек Эрназарович*

ВАТАНДОШЛАР БИЛАН ИШЛАШ: ҚИЁСИЙ-ҲУҚУҚИЙ ТАҲЛИЛ 261-270

Urakov Djahongir Rajabovich, Sharipovasror Safar o'g'li

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QONUN HUJJATLARIDA FUQAROLIK JAMIYATI

INSTITUTLARNING HUQUQIY ASOSLARI 271-276

13.00.00 - ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ*Djamaldinova Shaxlo Obloberdiyevna*

OLIY TIBBIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARI HISSIY-KOMMUNIKATIV

KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH 277-281

Umarova Zaxro Abduraxim qizi

TALABALAR MUSTAQIL TAYYORGARLIGINI RIVOJLANTIRISHDA NOSTANDART FIKRLASH

(THINKING OUTSIDE THE BOX) NING ROLI 282-287

Kadirov Ramz Turabovich

TALABA-AKTYORLARNING SAHNA NUTQIGA OID BILIM VA KO'NIKMALARINI

TAKOMILLASHTIRISHNING SPETSIFIK TEXNOLOGIYALARI (DARS JARAYONIDAGI

MASHG'ULOTLAR MISOLIDA) 288-295

Khabiba Madaminovna Jurabekova

THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF LISTENING IN THE FORMATION OF COMMUNICATIVE

COMPETENCE OF STUDENTS IN RUSSIAN LESSONS 296-302

<i>Nishonov Akmal Obidovich, Xamrakulov Xamidullo Turgunboyevich</i> KLAUSTERLI O'ZARO TA'SIR SHAROITIDA INFORMATIKA O'QITUVCHILARINING MALAKASINI OSHIRISH JARAYONINI MODELASHTIRISH MASALALARI	303-310
<i>Ergashev Murodbek Ikromovich</i> MUSIQA TA'LIMIDA O'QUVCHILARNING KREATIV VA IJTIMOYIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING MAVJUD IMKONIYATLARI	311-316
<i>Utkirov Nusrat Kamilovich</i> BO'LAJAK JISMONIY TARBIYA MUTAXASSISLARINI TAYYORLASHNING KASBIY-PEDAGOGIK KOMPETENTLI TA'MINOTINI RIVOJLANTIRISH	317-322
<i>Yulbarsova Xurshida</i> BO'LAJAK SOTSIOLOGLARDA IJTIMOYIY KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILY-PEDAGOGIK JIHATLARI	323-329
<i>Baychayev Fazliddin Xusenovich</i> BO'LAJAK KON-METALLURGIYA SANOATI MUTAXASSISLARINING ELEKTROSTATIKAGA OID NAZARIY BILIMLARINI MUSTAHKAMLASH	330-335
<i>Muminov Ulmas Ravshanqulovich</i> O'ZBEKISTONDA "MAHALLA INSTITUTI" NING MAHALLIY O'Z-O'ZINI BOSHQARISH – ORGANI SIFATIDA SHAKLLANISHI, UNING HUQUQIY ASOSLARINI YARATILISHI	336-341
<i>Tajibayeva Ma'mura Tojidinovna</i> AJDODLARIMIZ PEDAGOGIK TA'LIMOTLARINI O'RGANISH ASOSIDA TALABALARDA G'OYAVIY DUNYOQARASHINI RIVOJLANTIRISH	342-346
<i>Askarova Zulayxo</i> BOSHLANG'ICH TA'LIM JARAYONIDA O'QUVCHILARNING FIKRLASH DARAJASINI ANIQLASHDA INNOVATSION METODLARDAN FOYDALANISH SAMARASI	347-352
<i>Akhmadjonova Diyora Dilshod qizi</i> EXPLORING THE EFFECTIVENESS OF TEACHING THROUGH ONLINE PLATFORMS	352-362
<i>Jumaniyazova Go'zal</i> OLY O'QUV YURTI TALABALARINI PIRLSGA YO'NALTIRILGAN TOPSHIRIQLARNI TAYYORLASHGA O'RGATISH METODIKASI	363-367
<i>Xusaanova Leyla Yunusova</i> СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ В ОБУЧЕНИИ ФОНЕТИКЕ: ТЕХНОЛОГИИ И МЕТОДЫ	368-373
<i>Xudayberganov G'ayrat Quranboyevich</i> МАТЕМАТИК КРЕАТИВ TAVSIFDAGI MASALALARNING BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARIDA КРЕАТИВ FIKRLASHINI FANLARARO ABSSESSIAL VA ORDINATAL BOG'LAB SHAKLLANTIRISHDAGI O'RNI VA ROLI	374-379
<i>To'xtasinov Muhammadjon</i> PEDAGOGLAR KASBIY KOMPETENLIGINI OSHIRISHDA UZLUKSIZ METODIK XIZMATNING O'RNI	380-384

Eshnazarov Murod Karimovich

GERMENEVTIK YONDASHUV ASOSIDA TA`LIM MAZMUNINI RIVOJLANTIRISH

IMKONIYATLARI385-391

Davronov Istamxo'ja Olimovich

Tayanch doktorant, Buxoro davlat universiteti
e-mail: istam9229@gmail.com , i.o.davronov@buxdu.uz

MEHMONXONA XIZMATLARI RAQOBATBARDOSHLIGI VA SIFATINI BAHOLASH USULLARI

Annotatsiya. maqolada aosan mehmonxona xizmatlari raqobatbardoshligi va ularni baholash uslubiyoti ko'rsatkichlari haqida ma'lumotlar berib o'tilgan. Shuningdek bu xizmatlardan foydalangan mijozlarning qayda darjada qoniqganligi darjasi haqida ham ma'lumotlar beib o'tilgan. So'ngi yillarda ayniqsa pandemiyadan keyin ko'pgina mehmonxona korxonalarini xizmatlar sifatini yaxshilashga va ularning raqobatbardoshligini ta'minlashga e'tibor qaratishmoqda. Boshqa mehmonxonalar esa so'ngi raqamli texnologiyadan foydalangan holda mehmonxonalarda xizmatlar sifatini yuqori darajada yaxshilashga urinishmoqda.

Kalit so'zlar: mehmonxona, xizmatlar sifati, sifatni baholash, sifat ko'rsatkichlari, raqobatbardoshlik, mijozlarning qoniqish darajasi, raqamli texnologiyalar

Davronov Istamkhuja Olimovich
PhD student, Bukhara state university

METHODS OF EVALUATING THE COMPETITIVENESS AND QUALITY OF HOTEL SERVICES

Abstract. The article provides information about the competitiveness of hotel services and their evaluation methodology. Also, information about the level of satisfaction of customers who used these services was also provided. In recent years, especially after the pandemic, many hotel companies have focused on improving the quality of services and ensuring their competitiveness. Other hotels are trying to improve the quality of services in hotels by using the latest digital technologies.

Key words: hotel, service quality, quality assessment, quality indicators, competitiveness, customer satisfaction, digital technologies

Давронов Истамхужа Олимович
Аспирант Бухарского государственного университета

МЕТОДЫ ОЦЕНКИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ И КАЧЕСТВА ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ

Аннотация. В статье представлена информация о конкурентоспособности гостиничных услуг и методологии их оценки. Также была предоставлена информация об уровне удовлетворенности клиентов, воспользовавшихся данными услугами. В последние годы, особенно после пандемии, многие гостиничные компании сосредоточили внимание на повышении качества услуг и обеспечении их

конкурентоспособности. Другие отели стараются улучшить качество обслуживания в отелях, используя новейшие цифровые технологии.

Ключевые слова: гостиница, качество обслуживания, оценка качества, показатели качества, конкурентоспособность, удовлетворенность клиентов, цифровые технологии.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SP1342V3I9Y2023N09>

Kirish. Hozirgi kunda mamlakatimizda iqtisodiy islohotlar jarayonida xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanishi bozor iqtisodiyotining shakllanishida katta ahamiyat talab etmoqda. Milliy iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida O'zbekiston Respublikasi rivojlanishining hozirgi bosqichida mehmonxona xo'jaligida xizmat ko'rsatish sohasini jadal sur'atlarda rivojlantirish zarurati tobora ortib bormoqda. Mamlakatimizda ushbu sohaga alohida e'tibor berib kelinmoqda. Shuningdek, soha rivoji uchun hukumat tomonidan tegishlime'yoriy hujjatlar qabul qilinib, bu yo'nalish borasida ko'pgina ishlar ham amalga oshirilmoqda. Bugungi kunda mehmonxona xo'jaligida xodimlarni to'g'ri boshqarib ular salohiyatidan to'g'ri foydalanish turizm xizmatlar bozorida korxonaning iqtisodiy muvaffaqiyatini ta'minlovchi omillardan biri bo'lib qolmoqda[1].

Mehmonxona xo'jaligida xizmatlar sifatini baholash deganda u yoki bu mehnat mahsulotlari mahalliy va chet el mehmonlarining ma'lum bir ehtiyojlarini qoniqtira olishi mumkinligini anglash tushuniladi. Biroq, agar baholashning mazmunidan chiqib, rasmiy qoidalar nuqtai nazardan ko'rib chiqilsa, u holda sifat ko'rsatkichlari nomenklaturasini tanlash, ularning raqamli qiymatlarini aniqlash, shuningdek, mahsulot sifatini boshqarishda amalga oshiriladigan eng yaxshi qarorlarni asoslash uchun asosiy va nisbiy ko'rsatkichlarning qiymatlarini o'z ichiga olgan operatsiyalar yig'indisi sifatida ta'riflanishi mumkin. Boshqacha aytganda, sifat darajasini baholash quyidagi operatsiyalardan iborat bo'ladi: sifat ko'rsatkichlari tizimini tanlash; o'lchash, ya'ni ma'lum bir shkalaning ba'zi bir o'lchamlari bilan taqqoslash va raqamli qiymatlarni olish, undan keyin olingan natijalarni baholash.

Xaridorning mehmonxona xizmati sifatini baholashi uning idrokiga asoslanib, iste'molchi ongida mehmonxona korxonasiga nisbatan ijobiy yoki salbiy emotsional kayfiyatni, olingan xizmatning iste'molchi umidlariga muvofiqligining darajasini (umumiy darajasini) tavsiflovchi kayfiyatni shakllantirishdan iborat. Ushbu emotsional kayfiyatning miqdoriy xarakteristikasi - ma'lum bir shkalaga muvofiq ijobiy yoki salbiy raqam sifatida ifodalangan uning kuchi bu mehmonning o'zi olgan xizmat sifatiga bahosidir[8].

Adabiyotlar tahlili. Jahon tajribasida F.Bastiat, T. Him, R. Brymer, S. Bartlett, K. Enerton -Tomas, J.R. Uoker, H.-A. Shrepler kabi xorijlik olimlarning ishlarida yoritilgan mehmonxonalarda sifatli xizmat ko'rsatishning nazariy jihatlari, uning rivojlanish qonuniyatlari va ko'rsatkichlari shuningdek, boshqa xizmat ko'rsatish sohalari bilan o'zaro munosabatlari tamoyillari to'g'risida ma'lum bilimlar tizimini shakllantirish imkonini berdi: asosiy maqsad bo'ldi va bu olimlar o'zlarining ilmiy ishlarida ta'kidlab o'tdilar.

Mehmonxona biznesi faoliyatining alohida nazariy va amaliy jihatlari MDH davlatlari olimlari L.Agafonova, V.Apopiya, S.Baylik, M.Boyko, A.Vinogradskaya, G.Volkov, S.Vasilin asarlarida o'rganilgan. , I. Egorova, L. Ivanova, V. Karsekin, V. Kvartalnov, N. Kuznetsova, M. Pivovarova, A. Rummyantseva, T. Tkachenko tomonidan ham chuqur o'rganilib chiqilgan. Ko'plab

olimlar mehmonxonalarda kelajakda mijozarning ehtiyojini qondirishdagi asosiy omil ularga sifatli xizmat ko'rsatish deb ta'kidlab o'tganlar.

Shuningdek, shuni ta'kidlash joizki, mehmonxona xizmatlari tizimi va ularning hozirgi bosqichda mahalliy xususiyatlarni hisobga olgan holda mehmonxonalar xizmatlari sifati bo'yicha fundamental tadqiqotlar natijalariga asoslangan ilmiy nashrlar kam.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot jarayonida xizmatlar sifatini yaxshilash va rivojlantirishga oid xalqaro hamda milliy tajribalar bo'yicha ilmiy tadqiqotlar o'rganildi. Maqolani shakllantirish jarayonida kuzatish va tanlab olish, ilmiy-nazariy, empirik kuzatuv usullardan foydalanilgan. Tadqiqot natijalarining ishonchligi tadqiqotda qo'llanilgan xorijiy va milliy statistik rasmiy manbalardan foydalanilgani bilan izohlanadi. Undan tashqari mehmonlar qoniqish darjasini aniqlash maqsadida Ishajava diagrammasi metodi, Noriaki Kano modeli va SERVQUAL metodlaridan foydalanildi,

Muhokama. Mehmonxonaga tashrif buyuruvchilarning (va umuman iste'molchilarning) xizmatlar sifatida qoniqishiga ta'sir etuvchi omillarni (elementlarni) to'g'ri tanlash juda qiyin vazifa bo'lib, uni bir nechta bosqichlar orqali aniqlash mumkin (so'rovnomas usuli yoki to'g'ridan-to'g'ri).

Sifat ko'rsatkichi - ob'ektning sifat tarkibiga kiruvchi va ob'ekt hayotiy davrining muayyan shartlariga nisbatan qo'llaniladigan xususiyatning miqdoriy tavsifi. Xizmat uchun - uni ishlab chiqish va ta'minlash uchun muayyan shartlarga nisbatan va jarayon uchun esa uni tayyorlash va o'tkazishning muayyan shartlariga va hokazoga nisbatan tushuniladi.

Tavsiflanadigan xususiyatlar soni bo'yicha sifat ko'rsatkichlari (ob'ektlar) quyidagilar bo'lishi mumkin:

- yagona
- kompleks

Yagona sifat ko'rsatkichi - ob'ektning faqat bitta xususiyatiga taalluqli sifat ko'rsatkichidir (Masalan: o'rtacha saqlash muddati – saqlanuvchanlik va h.k.).

Har qanday o'lchov uchun taqqoslash etaloni kerak (metr, kilogramm va boshqalar.)

Asosiy sifat ko'rsatkichi – sifatni qiyosiy baholashda etalon sifatida qabul qilingan ob'ektning sifat ko'rsatkichi hisoblanadi [7].

Asosiy ko'rsatkichlar ham yagona va kompleks bo'lishi mumkin.

Nisbiy sifat ko'rsatkichi – baholanayotgan ob'ekt sifat ko'rsatkichining nisbiy birliklarda ifodalangan bazaviy sifat ko'rsatkichiga nisbatdir.

Kompleks sifat ko'rsatkichi - ob'ekt sifatining bir qancha xususiyatlariga taalluqli bo'lgan ko'rsatkich bilan ifodalanadi.

Keng qamrovli (kompleks) sifat ko'rsatkichi ob'ekt sifatini yoki uning xususiyatlari guruhini tavsiflash imkonini beradi.

Kompleks sifat ko'rsatkichlarining bir turi *integral* hisoblanadi. Ushbu kompleks sifat ko'rsatkichi ob'ektdan maqsadli foydalanishdan olingan umumiy foydali samaraning (S) ob'ektni yaratish va undan maqsadli foydalanish xarajatlariga nisbatini aks ettiradi[4].

Umumiy sifat ko'rsatkichi - bu ob'ekt sifatini butunlay baholashga qaror qilingan xususiyatlari yig'indisiga taalluqli bo'lgan sifat ko'rsatkichidir.

Obyekt sifat ko'rsatkichlari				
Yagona		Kompleks		
Asosiy	Nisbiy	Guruhli	Integral	Umumlashtiruvchi

1-chizma. Sifat ko'rsatkichlarining tasnifi

Sifat darajasi - o'lchovlarning asosiy (etalon) qiymatlari bilan bog'liqlik asosida aniqlanadigan nisbiy o'lchov, baholash natijasi, ob'ekt sifati o'lchovlarining qiymatlari tizimi.

Natija. Xizmatlarning turli xususiyatlari xizmatlar sifatiga umuman turlicha ta'sir ko'rsatadi. Binobarin, sifat ko'rsatkichlari ham, nisbiy sifat ko'rsatkichlari ham vazn koeffitsientlari deb ataladigan ma'lum tuzatishlar bilan xizmat sifatini har tomonlama baholashda xizmat sifati darajasini aniqlash maqsadida ixchamlashtirilganida hisobga olinishi kerak. Sifat ko'rsatkichlari guruhlarining nomi va soni har xil monografiya va usullarda farqlanadi, biroq mohiyatiga ko'ra ularning barchasi bir-biriga yaqindir. Mazmun jihatidan keltirilgan ushbu tasnif eng umumiy hisoblanadi[6].

Mutaxassislar sifat ko'rsatkichlarining oltita asosiy guruhini ajratib ko'rsatadilar:

- Mahsulot xususiyatlariga nisbatan sifat ko'rsatkichlari
- aks etadigan xususiyatlarining soniga ko'ra sifat ko'rsatkichlari
- Aniqlash usuliga ko'ra sifat ko'rsatkichlari
- Aniqlash bosqichlari bo'yicha sifat ko'rsatkichlari
- aks ettirilgan o'lchovlarning o'lchamlariga ko'ra sifat ko'rsatkichlari
- baholashda ahamiyatiga ko'ra sifat ko'rsatkichlari

Mahsulotni tasniflash belgisiga qarab, u har xil turdagi sifat ko'rsatkichlariga mos keladi.

	Tasnif belgisi	Ko'rsatkich turlari
1.	Mahsulot turlariga nisbatan	1. Maqsadlilik 2. Ishonchlilik 3. Texnologik 4. Tejamkorlik 5. Estetiklik 6. Standartlashtirilganlik 7. Patent-huquqiylik 8. Iqtisodiy
2.	Aks etadigan xususiyatlar soni	1. Yagona 2. Kompleks
3.	Aniqlash usuli	1. Vositali 2. Hisobli 3. Statistlik 4. Organoleptik 5. Ekspert 6. Sotsiologik 7. Kombinatsiyali
4.	Aniqlash bosqichi	1. Loyihali 2. Ishlab chiqarish 3. Eksploatatsion 4. Bashorat qilinadigan
5.	Aks etadigan o'lchovlar o'lchami	1. Mutlaq 2. Keltirilgan 3. O'lchamsiz
6.	Sifatni baholashga ko'ra ahamiyati	1. Asosiy 2. Qo'shimcha

2- chizma. Sifat ko'rsatkichlarining asosiy turlari

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, oltita asosiy guruhning har birida, o'z navbatida, sifat ko'rsatkichlarining bir nechta turlari mavjud bo'lib, ularning har biri mahsulotning u yoki bu xususiyatlarini tavsiflaydi.

Ma'lumki, iste'molchining mehmonxona xizmati sifatini idrok etishi - bu mehmon ongida kutilgan va haqiqatda olingan xizmat o'rtasidagi farqning hissiy obrazini shakllantirish, mehmonxonaga nisbatan bu obrazni keyinchalik (qabul qilingan xizmatning muhim xususiyatlaridan idrok etish va baholash orqali) kuch-quvvat (daraja) va yo'nalish bilan tavsiflanadigan hissiy kayfiyatga o'sib borishidir. Kuchli ijobiy kayfiyat - yuqori darajada qoniqish, yuqori sifatdir. Kuchli salbiy kayfiyat - yuqori darajadagi norozilik, past sifat. Ushbu kayfiyatning miqdoriy xarakteristikasi sifatni baholash hisoblanadi[3].

Qabul qilingan xizmat sifatini idrok etish va baholashda mehmon o'z umidlaridan kelib chiqadi. Xizmat ko'rsatadigan xodimlar xizmat ko'rsatar ekan rahbariyatning talablari va o'zlarining umidlaridan kelib chiqadi. Xodimlar uni mehmon umidlarining ehtimoliy bo'lgan varianti deb hisoblashadi. Mehmonxonaning egalari va rahbariyati mehmonlar umidiga doir o'ziga xos taxminga ega bo'lib, majburiy va belgilangan talablarni qo'yadigan tashqi me'yoriy hujjatlarga asoslangan holda ko'rsatma, standartlar, texnik hujjatlarda xodimlarning ishiga qo'yiladigan talablarni tartibga soladilar[5].

Shubhasiz, ushbu "umidlar to'qnashuvi" fonida xizmatni idrok etish mehmonning eng yuqori ijobiy his-tuyg'ulari bilan hamroh bo'ladi va u sifatga eng yuqori baho beradi, agar:

- xizmat ko'rsatish jarayoniga jalb qilingan barcha tomonlarning - mijoz, xodimlar, menejerlar va korxonaga egalarning umidlari bir-biriga mos keladi;
- bir-biriga mos kelgan umidlarga to'liq muvofiq ravishda xodimlar xizmat ko'rsatishni ta'minlaydi.

Xizmat sifatini idrok etish va baholash yagona jarayondir. Qabul qilingan xizmat sifatini idrok etish va baholash jarayonining elementlari mehmonning lokal idrok etishi hamda olingan xizmat jarayonining alohida unsurlarining bajarilish sifatini baholash hisoblanadi. Shu bilan birga, xizmat ko'rsatish sifatini idrok etish jarayoni birlamchi bo'lib, u ham unsurga ko'ra davom etadi, biroq bajarilgan unsurlarning butun jamlanmasi bo'yicha sifatni idrok etishni umumlashtiradi.

Xizmat ko'rsatish elementlarining tipologiyasini tanlash mehmon tomonidan ushbu tipologiyaga mos keladigan qabul qilinadigan xizmat sifatini idrok etish va baholash modelini loyihalashni belgilaydi. Bunday modelning mavjudligi yangi yaratilgan mehmonnavozlik mahsulotlari sifatini baholashni bashorat qilish, turli manfaatdor tomonlar, masalan, mehmon va xodim, mehmon va rahbariyat, rahbariyat va xodimlarni juft holda taqqoslash imkonini beradi. Shunday qilib, manfaatdor tomonlarning sifat funktsiyalarining yaqinligini baholash amalga oshiriladi[2].

Xulosa. Shunday qilib, ko'rsatilgan xizmat sifatini umumiy idrok etish va baholash natijasi shaxsiy natijalarning algebraik yig'indisini - tegishli multiplikativ elementlarning ta'siriga nisbatan tuzatib olingan alohida additiv elementlarning sifatini idrok etish natijasini tashkil etadi.

Umumlashtirilgan shaklda mehmonxona muhitining qoniqtirmasligi muammosi xorijiy mehmonxona korxonalari tajribasidan yaxshi ma'lum. Bu past korporativ madaniyatning sarf-xarajati sanaladi. Xizmat sifatini baholash sifat boshqaruvi tizimining muhim elementi hisoblanadi. Bu nafaqat xizmat sifatini nazorat qilish imkonini berib, tahlil qilish va boshqaruv

qarorlarini qabul qilish uchun asos yaratadi, balki tizimning rivoji uchun har qanday barqaror va qodir bo'lishi uchun zarur bo'lgan teskari aloqani ham ta'minlaydi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. A.N. Norchayev, M. T. Aliyeva, F. N. Xalimova "Mehmonxona xo'jaligida innovatsiya":-O'quv qo'llanma:- Toshkent – «Iqtisodiyot» – 2019
2. Муртазалиев З. Р. Совершенствование системы управления качеством услуг на предприятиях гостиничного бизнеса, г. – 2011.
3. Гаранина, Е. Н. Клиент ориентированная концепция конкурентоспособности гостиницы / Е. Н. Гаранина // Вестник РМАТ. – 2015. – № 1. – С. 78-89.
4. Донец А. А. Повышение качества услуг как инструмент управления конкурентоспособностью гостиничного предприятия //Russian Journal of Economics and Law. – 2013. – №. 4 (28). – С. 138-143.
5. Котлярович А. П. Способы повышения качества обслуживания в индустрии гостеприимства //Новая экономика, бизнес и общество. – 2021. – С. 1178-1181.
6. Морозов, М. А., Львова Т. В. Анализ влияния качества средств размещения дестинации при организации делового туризма / М. А. Морозов, Т. В. Львова // Вестник Российского нового университета. Серия: Человек и общество. – 2008. – № 4. – С. 138-141.
7. Назаркина, В. А., & Штейнгольц, Б. И. (2014). Особенности потребительского спроса в гостиничной сфере. Наука о человеке: гуманитарные исследования, (2), 122-126.
8. Погорелова Э. И., Сергеев А. А. Качество обслуживания туристов в гостиницах как фактор привлечения туристов //Интерактивная наука. – 2017. – №. 11. – С. 193-196.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 9 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).